

References: 1. Popov O. The Objective Laws of Enterprise Innovative and Intestment Economic Development under Conditions of Forming the New Technological Mode / O. Popov, Y. Kalinina // *Ekonomika rozvytku*. – 2013. – No. 2 (66). – P. 65–70. 2. Gitman L. *Osnovy investirovaniya* / L. Gitman, M. Dzhonk. – M.: Delo, 1997. – 1 008 p. 3. *Antologiya ekonomicheskoy klassiki*: v 2-kh t. Vol. 2. – M.: EKONOV, 1993. – 486 p. 4. Ivasenko A. *Investitsii: istochniki i metody finansirovaniya* / A. Ivasenko, Ya. Nikonova. – M.: Omega-L, 2006. – 235 p. 5. Igoshin N. *Investitsii: organizatsiya, upravlenie, finansirovanie*: uchebnyk / N. Igoshin. – M.: Yuniti-Dana, 2005. – 413 p. 6. *Gosudarstvennyy byudzhet RA, 2014* [State Budget of the Republic of Armenia, 2014] [Electronic resource]. – Access mode: www.minfin.am. 7. *Statisticheskiy ezhegodnik Respubliki Armeniya 2013* [Statistical yearbook of Armenia 2013] [Electronic resource]. – Access mode: www.armstat.am. 8. *Vedenie biznesa 2014*: doklad Vsemirnogo Banka [Doing Business: Worldbank report] [Electronic resource]. – Access mode: www.doingbusiness.org. 9. Goran Kutnjak. Development reciprocity of entrepreneurship and corporate social responsibility / Goran Kutnjak, Matija Radovic // *Journal of International Publications: Economy and Business*. – 2011. – Vol. 5, part 2. – P. 4–10.

Информация об авторе

Мнацакян Айка Герасимович – докт. экон. наук, доцент, заведующий кафедрой финансового учета Ереванского

государственного университета (0054, Республика Армения, Ереван, ул. Абовяна, 58, e-mail: hmnatsakan@yahoo.com).

Информация про автора

Мнацакян Айка Герасимович – докт. экон. наук, доцент, заведующий кафедры финансового учета Среванского государственного университета (0054, Республика Армения, Среван, ул. Абовяна, 58, e-mail: hmatsakan@yahoo.com).

Information about the author

H. Mnatsakanyan – Doctor of Science in Economics, Associate Professor, Head of Finance Accounting Department of Yerevan State University (58 Abovyan St, 0054, Yerevan, the Republic of Armenia, e-mail: hmnatsakan@yahoo.com).

Рецензент

докт. экон. наук,
профессор Попов А. Е.

Статья найдшла до ред.
04.07.2014 р.

РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ І МЕХАНІЗМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В ПЕРСПЕКТИВНИХ ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ РИБНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 351.82.639.21/31

Вдовенко Н. М.

Подано основні підходи до регулювання розвитку перспективних видів діяльності, пов'язаних із рибним господарством. Обґрунтовано методологічне забезпечення державного регулювання розвитку складової рибного господарства – галузі аквакультури. Розроблено практичні рекомендації щодо застосування механізмів реалізації регуляторної політики у сфері аквакультури. Запропоновано здійснити паспортизацію рибогосподарських технологічних водойм, які знаходяться у користуванні на умовах оренди, оптимізувати оренду плати суб'єктами аквакультури за використання земель водного фонду та окремо передбачити рибопродуктивність як для товарної риби, так і для рибопосадкового матеріалу. Розкрито перспективи формування державного реєстру рибогосподарських водних об'єктів (їх частин).

Ключові слова: аграрний сектор, аквакультура, держава, державне регулювання, економіка, водний об'єкт, нормативно-правові акти.

**РЕГУЛЯТОРНАЯ ПОЛИТИКА ГОСУДАРСТВА И МЕХАНИЗМЫ
ЕЕ РЕАЛИЗАЦИИ В ПЕРСПЕКТИВНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ,
СВЯЗАННЫХ С РЫБНЫМ ХОЗЯЙСТВОМ**

УДК 351.82.639.21/.31

Вдовенко Н. М.

Представлены основные подходы к регулированию развития перспективных видов деятельности, связанных с рыбным хозяйством. Обосновано методологическое обеспечение государственного регулирования развития составляющей рыбного хозяйства – отрасли аквакультуры. Разработаны практические рекомендации по применению механизмов реализации регуляторной политики в сфере аквакультуры. Предложено осуществить паспортизацию рыбохозяйственных технологических водоемов, которые находятся в пользовании на условиях аренды, оптимизировать арендную плату субъектами аквакультуры за использование земель водного фонда и отдельно предусмотреть рыбопродуктивность как для товарной рыбы, так и для рыбопосадочного материала. Раскрыты перспективы формирования государственного реестра рыбохозяйственных водных объектов (их частей).

Ключевые слова: аграрный сектор, аквакультура, государство, государственное регулирование, экономика, водный объект, нормативно-правовые акты.

**REGULATORY POLICY AND MECHANISMS FOR ITS IMPLEMENTATION
IN THE PERSPECTIVE FIELDS OF ECONOMICS RELATED TO FISH INDUSTRY**

JEL Classification: K32; Q25

N. Vdovenko

The basic approaches to the regulation of promising activities related to fish industry are discussed. The methodological state regulation of aquaculture as a component of fish industry is substantiated. Practical recommendations on the use of mechanisms for the implementation of the regulatory policy as regards aquaculture are given. The following steps are recommended: certification of the fishery process waters that are in use on a rental basis, optimization of the aquaculture lease payment for land use of water resources, separate provision of fish productivity for both commercial fish and planting material. The prospects of forming a state register of fishery water bodies (their parts) are revealed.

Keywords: agrarian sector, aquaculture, government, government regulation, economics, water body, regulations.

Державна політика має на меті своєчасно виявляти назрілі проблеми розвитку перспективних галузей економіки, аналізувати їх, установлювати причини виникнення, суперечливості і знаходити шляхи розв'язання. У сфері державної політики приймаються відповідні рішення, спрямовані на розв'язання галузевих проблем, розробляються відповідні програми, нормативні акти, визначаються механізми та інструменти їх реалізації. Вирішення цих проблем буде залежати від раціонального регулювання розвитку перспективних видів діяльності, пов'язаних із продовольством, зокрема складовою рибного господарства – галуззю аквакультури.

Незаперечна роль аграрного сектору економіки в підвищенні життєвого рівня населення спонукає вчених до опрацювання концептуальних засад його переходу до динамічного розвитку в сучасних умовах. В основі сучасної

вітчизняної методології регулювання аграрного сектору економіки лежать праці В. Бодрова, П. Гайдуцького, В. Галушка, В. Гейця, О. Гойчук, А. Діброви, С. Кваші, М. Корецького, М. Латиніна, І. Лукінова, І. Малога, П. Макаренка, О. Могильного, Б. Панасюка, П. Саблука, В. Юрчишина [1 – 3]. Вагомий внесок у теоретичне становлення системи державного регулювання економіки зробили такі зарубіжні вчені, як: Д. Кейнс, Р. Коуз, А. Маршалл, П. Самуельсон, А. Сміт, М. Фрідман та інші економісти [4; 5]. У здійсненні теоретичних і практичних досліджень розвитку рибного господарства на засадах регулювання його розвитку державою внесок зробили такі вчені: З. Адамек, С. Алимов, А. Богерук, Л. Вараді, Ф. Ейш, Г. Саймон, Н. Хішамунда [6].

Метою статті є обґрунтування методологічного забезпечення державного регулювання розвитку перспектив-

них галузей аграрного сектору економіки, пов'язаних із продовольством, та розроблення практичних рекомендацій щодо застосування механізмів реалізації регуляторної політики в секторі аквакультури.

Дані дослідження дають підстави стверджувати, що економічна наукова думка формувалася в епоху, коли спостерігалися значні коливання виробництва продовольства, а голод був розповсюдженим явищем. Це пояснює той факт, що всі цивілізації виникали біля великих водойм чи річок. Найнижча стадія дикості людства була подолана саме із введенням рибної їжі. Отже, є можливість підтвердити думку А. Сміта, що за допомогою продукту землі витягають рибу з води. Тому вперше в теоретичному і методичному плані доведено, що і за допомогою продукту води можна отримувати тваринницькі продукти "із землі" [4, с. 296–297]. Кількість продукту, що отримують від землі та рибальства, з огляду на їх природну продуктивність, залежить від розмірів та належного використання витрачених на них капіталів. Якщо капітали однакові та однаково правильно застосовані, ця кількість пропорційна їх природній продуктивності [4, с. 299]. К. Маркс доводив, що земля (з економічної точки зору до неї належить вода), яка спочатку забезпечувала людину їжею, існує без будь-якого сприяння з її боку як усезагальний предмет людської праці. Усі предмети, які праці залишається лише "вирвати" із їх безпосереднього зв'язку із землею, – дані природою предмети праці (риба, яку ловлять, відділяють від її життєвої стихії – води) [7, с. 189–190].

Автор також поділяє думку Ф. Кене, який вказував, що керівники держави разом із землевласниками та фермерами мають сприяти збільшенню продукції земель, адже від даного прибуткового джерела залежить успіх регулювання всіма галузями в державі й аграрної сфери зокрема [5, с. 202–203; 8, с. 80–83].

Цей аспект передбачає актуальність регуляторної політики у сфері аквакультури з метою усунення перешкод для розвитку господарської діяльності на даному етапі. Регуляторна політика у сфері аквакультури – напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами рибного господарства у сфері аквакультури недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів щодо зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та способом, що встановлені Конституцією та законами України [1, с. 19–24; 6; 9, с. 47–51].

У цьому контексті пошук шляхів вирішення поставлених завдань постав саме перед Державним агентством рибного господарства України (далі – Держрибагентство) як центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства та аквакультури. У зв'язку із появою нових типів спеціалізації підприємств і поділом виробництва на операції, швидким розвитком технологій, під егідою Статистичної комісії ООН здійснено всесвітній перегляд міжнародних статистичних класифікацій видів діяльності та продукції. У його рамках на європейському рівні були прийняті центральні статистичні класифікації. Україна є учасником міжнародної співпраці в рамках європейського статистичного простору, який, окрім країн-членів ЄС, включає країни Європейської асоціації вільної торгівлі, що сприяє входженню нашої держави до європейської та світової спільноти, піднесенню її міжнародного авторитету. Потреба в гармонізації національних статистичних класифікацій з їх міжнародними аналогами обумовила перегляд існуючої системи національних статистичних класифікацій видів економічної діяльності (КВЕД) та продукції. Першу редакцію КВЕД було розроблено на

виконання постанови Кабінету Міністрів України "Про Концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу на міжнародну систему обліку і статистики" від 04.05.93 № 326. Метою розроблення другої редакції КВЕД було узгодження її з базовою міжнародною статистичною класифікацією видів діяльності Європейського Союзу ДК 009:2005 та перегляд певних позицій національного рівня класифікації. Тому важливий крок Держрибагентства для закріплення розпочатого процесу диверсифікації рибного господарства в напрямі розвитку аквакультури та здійснення науково-концептуального передбачення перспективи результативності випереджального вдосконалення системи державного регулювання розвитку аквакультури на основі уніфікованого із високими стандартами виробництва й регулювання методологічного її інструментарію зроблений у процесі розробки національної версії КВЕД (ДК 009:2010). Використання методичних підходів до розподілу між рахунками за окремими фазами економічної діяльності дало змогу виділити: секцію А – "Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство".

Секція А складається з 3-х розділів. У свою чергу, розділ 03 "Рибальство та розведення аквакультури" складається з двох груп, кожна з яких деталізована за видами діяльності: морська та прісноводна аквакультура. Також запропоновано нову класифікацію напрямів та видів аквакультури в Україні. Зокрема, за напрямками діяльності аквакультура може здійснюватися з метою: отримання товарної продукції та її подальшої реалізації (товарна аквакультура), штучного розведення (відтворення), вирощування водних біоресурсів. За видами вирізняють аквакультуру випасну, ставову та індустріальну, у тому числі марикультуру, рекреаційну та декоративну аквакультуру.

Проведений аналіз дає підстави говорити про суттєву особливість формування пропозиції на аграрну продукцію. І ця особливість є очевидною, тому що вона пов'язана з біологічними особливостями виробництва продукції у тваринництві. Вона, безперечно, повністю перекладається і на рибне господарство, де діють традиційні закони біології, які і враховуються в чинних технологіях виробництва продукції. Отже, врахування біологічних закономірностей в рибогосподарському виробництві є базовим теоретичним до підходом розуміння періодичності формування пропозиції продукції в рибній галузі. Це, у свою чергу, суттєво впливає на ринкову рівновагу, яка визначається між сукупним попитом і сукупною пропозицією.

Важливими проблемами сучасного етапу розвитку вітчизняної аквакультури є стабілізація і подальше нарощування обсягів виробництва, поліпшення якості та розширення асортименту риби. Для того щоб досягти поставленої мети, необхідно бути добре поінформованими про всі зміни, які відбуваються в рибних запасах та їх видовому складі. Одним із шляхів вирішення цього питання є запровадження адміністративної звітності. Адміністративні дані – це дані, отримані на підставі спостережень, проведених органами державної влади (за винятком органів державної статистики), органами місцевого самоврядування та іншими юридичними особами відповідно до законодавства з метою виконання адміністративних обов'язків та завдань, віднесених до їх компетенції (ст. 1 Закону України "Про державну статистику" № 2614-XII від 17.09.1992 р.). Це офіційні документовані дані, що дають кількісну характеристику явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній, інших сферах життя. Саме ці обставини сприяли підготовці пропозицій для розроблення наказу Мінагрополітики від 21.03.2012 р. № 141, яким затверджено нову форму звітності – № 1А-риба "Виробництво продукції аквакультури" та Інструкцію щодо її заповнення (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 09.04.2012 р. за № 514/20827) [10, с. 44–53].

Проведені заходи сприяють удосконаленню процесу формування механізму узагальнення адміністративної інформації щодо виробництва рибопосадкового матеріалу та товарної риби. Механізм збирання та узагальнення інформації про виробництво продукції аквакультури полягає в такому:

Етап I. Нову форму заповнюють усі без винятку юридичні особи, фізичні особи-підприємці, які здійснювали у 2012 році виробництво рибопосадкового матеріалу та товарної риби в умовах аквакультури. Розділи I, II, III, IV, V, VI і VII звіту заповнюються за результатами звітного року (з 1 січня до 31 грудня поточного року), а розділ II – станом на початок звітного року.

Збирання та опрацювання даних за вказаною формою здійснюють органи рибоохорони. Тому суб'єкти господарювання подають заповнену форму звітності № 1А-риба територіальному органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері рибного господарства за місцезнаходженням/місцем проживання респондента (до 10 січня).

Етап II. Територіальні органи рибоохорони обробляють дані за формою і передають отриману інформацію до Держрибагентства (до 3 лютого).

Етап III. Держрибагентство надає зведені дані Державній службі статистики України (до 15 лютого).

Форму № 1А-риба запропоновано заповнювати на підставі даних спеціальних форм первинної документації для суб'єктів рибного господарства в галузі аквакультури. Тому відповідно до статей 8 та 9 Закону України "Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів" розроблено і затверджено спеціальні форми первинної документації для суб'єктів рибного господарства у галузі аквакультури (Наказ Мінагрополітики України від 19.06.2012 р. № 362, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05.07.2012 р. № 1126/21438). Розроблена система отримання показників виробництва риби повністю задовольняє потреби Держрибагентства в отриманні інформації для виконання покладених на нього функцій. Це підтверджено напрямами, узгодженими з Положенням про Державне агентство рибного господарства, затвердженим

Указом Президента від 16.04.2011 р. № 484/2011, отже, інформація стосовно вилову риби є основою для реалізації державної політики в рамках Державної цільової економічної програми розвитку рибного господарства на 2012 – 2016 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1245.

За адміністративними даними у внутрішніх водоймах України у 2013 році було вилучено 45,7 тис. т риби, що більше на 9,9 % порівняно відповідним з періодом минулого року (41,6 тис. т), у тому числі обсяг вирощеної товарної риби в умовах аквакультури склав 25,4 тис. т, що на 12,8 % більше порівняно з 2012 роком.

Для порівняння слід зазначити, що у 2011 році (до впровадження форми № 1А-риба) обсяг вилову становив 37,5 тис. т. Крім того, у 2013 році збільшено обсяги вилову коропи – на 11,3 %, сазана – на 13 %, товстолобика – на 21,7 %, лососевих – на 88 %, у тому числі форелі – у 2 рази.

Важливою складовою частиною статті, на думку автора, є наукове обґрунтування досягнення індикаторів розвитку галузі, визначених у згаданій постанові від 23.11.2011 р. № 1245 [11, с. 12–16]. У рамках проведених досліджень встановлено, що протягом 1986 – 1996 років в Україні вироблялось близько 90 тис. т прісноводної риби. Дані обсяги виробництва були досягнуті внаслідок стабільного розвитку рибного господарства, який базувався на основі дотримання технологій вирощування риби та відтворення рибних запасів. Тож у програмних документах щодо розвитку галузі в сучасних умовах передбачається збільшити обсяг товарного виробництва цінних видів риб до 80 тис. т на рік, відновити 16,05 тис. га природних нерестовищ у рибогосподарських водних об'єктах, побудувати та встановити у водоймах не менше 1 850 одиниць модулів штучних нерестовищ (для відтворення напівпрохідних і морських риб), випустити в природні водойми понад 37 млн шт. молоді цінних видів риб. Водночас запропоновані в роботі заходи регулювання в цілому є базовою платформою для досягнення країною запланованих показників загального вилову риби та інших водних біоресурсів загальним обсягом 375 тис. т, зокрема у внутрішніх водоймах у прогнозі на 2016 рік – 68 тис. т (рисунк).

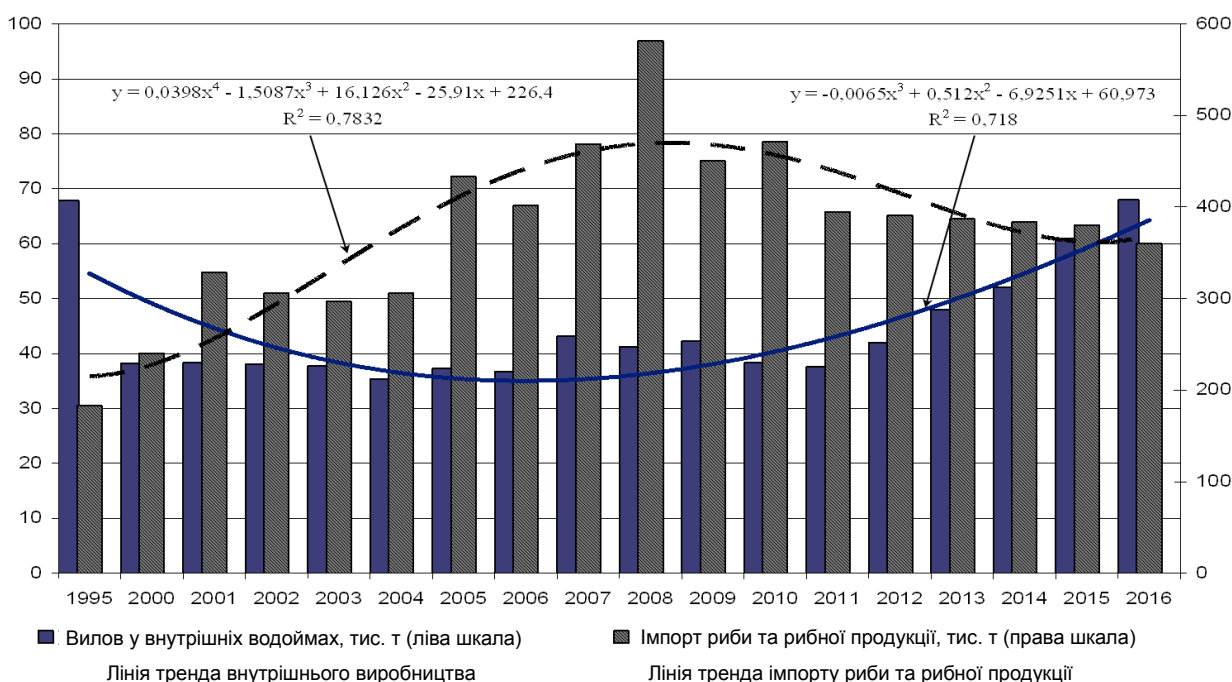

Рис. Прогноз розвитку ринку продукції аквакультури в Україні

Складові імпорту були прогнозовані, виходячи з необхідності зміни її структури в напрямі зменшення імпорту риби, шляхом зростання обсягів внутрішнього виробництва продукції аквакультури, прагненням збалансувати споживання риби за видами, уникнення низькоякісного імпорту.

Важливою умовою розвитку даної галузі є теоретичне і наукове осмислення позиції, яка полягає в тому, що аквакультура повинна сприйматися як рівноправний партнер аграрного сектору, а не як другорядна і підпорядкована йому галузь чи виробництво, відношення до якої здійснюється за залишковим принципом. Проте перетворення аквакультури на високотехнологічний, конкурентоспроможний сектор економіки держави стримується недостатністю впровадження інновацій, недоступністю залучення інвестиційних коштів і є передумовою активної інтервенції іноземних компаній на вітчизняний рибний ринок та імпортозалежності.

Тому важливо, що законодавчо-правова база розвитку аквакультури через заходи її підтримки та державне регулювання, застосування відповідних інструментів зараз формується з низки нормативно-правових актів. Прийняті Закони України "Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів" № 3677-VI від 08.07.2011 р. та "Про аквакультуру" № 5293-VI від 18.09.2012 р. (чинний з 01.07.2013 р.) визначають основні засади діяльності, державного управління та регулювання в галузі, збереження та раціонального використання водних біоресурсів, порядок взаємовідносин між органами державної влади, місцевого самоврядування і суб'єктами господарювання. Важливу роль відіграють Закони України "Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року" № 2982-IV від 18.10.2005 р.; "Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них" № 486-IV від 06.02.2003 р.; Постанови Кабінету Міністрів України від 11.08.2010 р. № 794 "Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення фінансової підтримки суб'єктів господарювання агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів"; Указу Президента України від 03.09.2007 р. № 816/2007 "Про Концепцію вдосконалення державного регулювання господарської діяльності".

Перед Держрибагентством постало питання забезпечення підвищення зростання рибопродуктивності водних об'єктів з 3,0 ц/га до 15,0 ц/га. Рибопродуктивність – це властивість водойми відтворювати протягом певного часу величину біомаси риб (Порядок штучного розведення (відтворення), вирощування водних біоресурсів та їх використання, затверджений Наказом Мінагрополітики від 07.07.12 р. № 414). Слід звернути увагу на те, що в цілому по Україні середня рибопродуктивність рибницьких господарств, які звітують у різні види асоціацій та Державну службу статистики України, становить 3,7 ц/га. Інакше кажучи, спостерігається малоефективне використання ставового фонду країни. Водночас, ураховуючи продуктивність ставів з вирощування товарної риби та рибопосадкового матеріалу, відповідно до зонального рибоводно-біологічного нормативу водойми можуть щорічно давати більше 163 тис. т при екстенсивному (випасному – 6,6 ц/га) використанні водних об'єктів, 400 тис. т при інтенсивному (годовлі) використанні внутрішніх водойм, тобто близько 16,4 ц/га. Тому для забезпечення раціонального використання рибогосподарських водних

об'єктів (їх частин) доречними стали розроблення та затвердження рибоводно-біологічних норм отримання продукції з одиниці площі водного об'єкта за зонами аквакультури залежно від кліматичних умов та природної продуктивності водойм щодо риборозведення. Отже, розроблення вказаних норм є основою для підвищення державного нагляду (контролю) за рибопродуктивністю. Основною ідеєю є те, що норм повинні дотримуватися всі без винятку господарства, а також ті суб'єкти, які орендують або мають намір орендувати нагульні стави. Дана діяльність узгоджується з абзацом 4 ч. 1 ст. 8 Закону України "Про аквакультуру" № 5293-VI від 18.09.2012 р., п. 8 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого Указом Президента України від 23.04.2011 р. № 500 та на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 26.09.2011 р. № 24843/7/1-11 [12]. Крім того, було прийнято Наказ Мінагрополітики від 30.01.2013 р. № 45 "Про затвердження Зон аквакультури (рибництва) та рибопродуктивності по регіонах України" і зареєстровано в Мін'юсті України від 11.02.2013 р. № 240/22772.

Водночас продовжується робота щодо вдосконалення нормативно-правової бази. З огляду на перспективність галузі, автором внесено пропозиції до Закону України "Про оренду державного та комунального майна" від 10.04.1992 р. № 2269-XII, яким передбачено вилучення гідротехнічних споруд рибогосподарської технологічної водойми з переліку видів державного майна, що не може бути об'єктом оренди. Із прийняттям цього Закону гідротехнічні споруди рибогосподарських технологічних водойм можна буде передавати в оренду у загальному порядку, який існує для передачі в оренду державного майна.

Слід зауважити, що обрані на сьогодні форми, методи, засоби регулювання розвитку аквакультури є основою для реалізації державної політики згідно з міжнародними стандартами та нормами. Таким чином, можна зробити висновки:

1. Безперечно, характерною особливістю аквакультури є специфічний характер самого об'єкта виробництва – риби, яку вирощують у переважно контрольованих людиною умовах. Для того, щоб повністю використати цю перевагу і надати державну підтримку на розвиток даного виду економічної діяльності, постає питання: а) забезпечення підвищення зростання рибопродуктивності водних об'єктів з 3,0 ц/га до 15,0 ц/га; б) паспортизації рибогосподарських технологічних водойм, які знаходяться у користуванні на умовах оренди.

2. Вбачається доцільність оптимізації наведених показників з урахуванням не тільки зони аквакультури, але й інших факторів: а) для ґрунтів, на яких розташовані водойми, слід використовувати поправковий коефіцієнт. Для середніх за плодючістю ґрунтів (підзолистих, суглинков, супіщаних) він дорівнює 1, для малопродуктивних ґрунтів (галькових – 0,4, торф'янистих – 0,5, піщаних – 0,6, високородючих (чорноземів) – 1,2); б) нагульні стави потрібно розбити на декілька категорій (русліві, скидні, за площею); в) окремо слід передбачити рибопродуктивність як для товарної риби, так і для рибопосадкового матеріалу.

3. Проведений аналіз підводить до думки, що центральному органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері рибного господарства, надано повноваження вести державний облік, моніторинг, державний кадастр водних біоресурсів, а також державний облік

та реєстр рибогосподарських водних об'єктів (їх частин). З цією метою першочерговим завданням є розроблення і затвердження "Порядку ведення державного реєстру рибогосподарських водних об'єктів (їх частин)".

Література: 1. Білоцерківець В. В. Роль держави в активізації розвитку авангардної економіки: демпфер чи протагоніст? / В. В. Білоцерківець // Академічний огляд. – 2013. – № 1 (38). – С. 19–24. 2. Смолинський В. Б. Проблеми державного регулювання інноваційної діяльності в аграрній сфері економіки / В. Б. Смолинський // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.2. – С. 286–290. 3. Юрчишин В. В. Науково-методологічні та організаційні основи розвитку системи управління аграрним сектором економіки / В. В. Юрчишин // Економіка АПК. – 2003. – № 1. – С. 15–20. 4. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит. – М.: ЭКСМО, 2007. – 960 с. 5. Кенэ Ф. Избранные экономические сочинения / Ф. Кенэ; пер. с англ. А. В. Горбунова, Ф. Р. Каплан, Л. А. Фейгиной. – М.: Директ-медиа Паблишинг, 2008. – 538 с. 6. Hishamunda N. Policy and governance in aquaculture: lessons learned and way forward / N. Hishamunda, N. Ridler // FAO Fisheries and Aquaculture Technical Paper No. 555. – Rome: FAO, 2011. – 60 p. 7. Маркс К. Капитал / К. Маркс, Ф. Энгельс. – М.: Госполитиздат, 1960. – Т. 23. – 790 с. 8. Липов В. Непреднамеренные последствия, гармония, комплементарность и экономические системы: "визуализация" "невидимой руки" / В. Липов // Экономика розвитку. – 2010. – № 1 (53). – С. 80–83. 9. Пилипенко Г. М. Характер взаємодії державної і ринкової координації / Г. М. Пилипенко // Економіка розвитку. – 2013. – № 4 (68). – С. 47–51. 10. Вдовенко Н. М. Альбом спеціалізованих форм первинної документації для підприємств аквакультури, затверджено Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства № 362 від 19.06.2012 р., зареєстровано в Міністерстві юстиції України № 1126/21438 від 05.07.2012 р. / Н. М. Вдовенко. – К.: Вітас ЛТД, 2012. – 56 с. 11. Кваша С. М. Наукові засади державного регулювання розвитку аквакультури штучних водойм / С. М. Кваша, Н. М. Вдовенко // Економіка та держава. – 2011. – № 11. – С. 12–16. 12. Кваша С. М. Специфічні особливості державного регулювання аквакультурного виробництва в Україні [Електронний ресурс] / С. М. Кваша, Н. М. Вдовенко // Ефективна економіка. – 2011. – № 8. – Режим доступу до журн.: <http://www.economy.nayka.com.ua>.

References: 1. Bilotserkivets V. V. Rol derzhavy v aktyvizatsii rozvytku avanhardnoi ekonomiky: dempfer chy protahonist? / V. V. Bilotserkivets // Akademichnyi ohlyad. – 2013. – No. 1 (38). – P. 19–24. 2. Smolynskiy V. B. Problemy derzhavnoho rehulivannia innovatsiinoi diialnosti v ahrarnii sferi ekonomiky / V. B. Smolynskiy // Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. – 2011. – Issue 21.2. – P. 286–290. 3. Yurchyshyn V. V. Naukovo-metodolohichni ta orhanizatsiini osnovy rozvytku systemy upravlinnia ahrarnym sektorom ekonomiky [Scientific, Methodological and Organizational Principles of Management of the Agricultural Sector] / V. Yurchyshyn // Ekonomika APK. – 2003. – No. 1. – P. 15–20. 4. Smit A. Issledovanie o prirode i prichinakh bogatstva narodov [Exploration of Nature and Causes of Wealth of the Peoples] / A. Smit. – M.: EKSMO, 2007. – 960 p. 5. Kene F. Izbrannyye ekonomicheskie sochineniya [Economic Favourite Essays] / F. Kene; per. s angl. A. V. Gorbunova, F. R. Kaplan, L. A. Feyginoy. – M.: Direktmedia Publishing, 2008. – 538 p.

6. Hishamunda N. Policy and governance in aquaculture: lessons learned and way forward / N. Hishamunda, N. Ridler // FAO Fisheries and Aquaculture Technical Paper No. 555. – Rome: FAO, 2011. – 60 p. 7. Marks K. Kapital / K. Marks, F. Engels. – M.: Gospolitizdat, 1960. – Vol. 23. – 790 p. 8. Lipov V. Neprednamerennyye posledstviya, garmoniya, komplementarnost i ekonomicheskie sistemy: "vizualizatsiya" "nevidimoy ruki" / V. Lipov // Ekonomika rozvytku. – 2010. – No. 1 (53). – P. 80–83. 9. Pylypenko H. M. Kharakter vzaiemodii derzhavnoi i rynkovoi koordynatsii [The Nature of the Interaction Between State and Market Coordination] / H. M. Pylypenko // Ekonomika rozvytku. – 2013. – No. 4 (68). – P. 47–51. 10. Vdovenko N. M. Albom spetsializovanykh form pervynnoi dokumentatsii dlia pidpriemstv akvakultury [Album of Specialized Forms of Primary Documentation for Aquaculture Enterprises], zatverdzheno nakazom Ministerstva ahrarnoi polityky ta prodovolstva No. 362 vid 19.06.2012 r., zareiestrovano v Ministerstvi yustytzii Ukrainy No. 1126/21438 vid 05.07.2012 r. / N. M. Vdovenko. – K.: Vitas Ltd, 2012. – 56 p. 11. Kvasha S. M. Naukovi zasady derzhavnoho rehulivannia rozvytku akvakultury shtuchnykh vodoim [Scientific Basis of State Regulation of Aquaculture Artificial Reservoirs] / S. M. Kvasha, N. M. Vdovenko // Ekonomika ta derzhava. – 2011. – No. 11. – P. 12–16. 12. Kvasha S. M. Spetsyfychni osoblyvosti derzhavnoho rehulivannia akvakulturnoho vyrobnytstva v Ukraini [Specific Features of State Regulation of Aquaculture Production in Ukraine] [Electronic resource] / S. M. Kvasha, N. M. Vdovenko // Efektyvna ekonomika. – 2011. – No. 8. – Access mode to journal: <http://www.economy.nayka.com.ua>.

Інформація про автора

Вдовенко Наталія Михайлівна – докт. екон. наук, професор кафедри державного управління Національного університету біоресурсів і природокористування України (03134, Україна, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10, e-mail: nata0409@gmail.com).

Информация об авторе

Вдовенко Наталья Михайловна – докт. екон. наук, професор кафедри государственного управления Национального университета биоресурсов и природопользования Украины (03134, Украина, г. Киев, ул. Героев Оборони, 10, e-mail: nata0409@gmail.com).

Information about the author

N. Vdovenko – Doctor of Science in Economics, Professor of the Department of Public Administration of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (10 Heroiv Oborony St, 03134, Kyiv, Ukraine, e-mail: nata0409@gmail.com).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Попов О. Є.

Стаття надійшла до ред.
04.07.2014 р.